Секція 3.
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ТА БІОРЕСУРСИ

ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО БАЛАНСУ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНА ПРИЧИНА КРИЗИ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Н. М. Гринчишин, кандидат сільськогосподарських наук,
ORCID ID: 0000-0002-7631-6023,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

За останні 50 років у світі відбулися значні трансформації через збільшення чисельності населення, надмірну експлуатацію природних ресурсів, значне скорочення територій природних екосистем. Такі зміни призвели до порушень екологічної рівноваги на всіх континентах.

У відповідь на зростаючі темпи втрати біорізноманіття в 1992 році була укладена міжнародна природоохоронна угода – Конвенція про охорону біологічного різноманіття, яку підписали 196 Сторін (урядів країн), серед яких і Україна. Цією Конвенцією визначено найбільш дієвий механізм охорони біорізноманіття, який полягає у створенні системи охоронних територій для захисту екосистем природних місць мешкання і збереження життєздатних популяцій видів у природних умовах [1].

Недостатній успіх у зупиненні втрат біорізноманіття посприяв розробці й ухваленні Сторонами Конвенції про охорону біологічного різноманіття «Стратегічного плану у сфері збереження та сталого використання біорізноманіття на 2011–2020 роки» (Стратегічний план). Одна з цільових задач Стратегічного плану передбачала до 2020 року збереження як мінімум 17% наземних екосистем і екосистем внутрішніх вод, особливо території важливої для збереження біорізноманіття [2].

Реалізація Стратегічного плану в Україні можлива за умови створення та розширення площі територій природно-заповідного фонду (ПЗФ). У «Державній стратегії регіонального розвитку України до 2020 року» відображені плани збільшити площу ПЗФ з 6,3% від площі України в 2015 році до 15% у 2020 році [3].

Однак, задекларовані Україною плани збільшення площі ПЗФ не було виконано. Станом на 1 січня 2022 року відсоток територій ПЗФ складав 6,8% території країни [4].

Не виконання важливих завдань для оптимізації екологічного балансу території України поглибило екологічну кризу біорізноманіття. Протягом останніх років спостерігається збільшення кількості видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, відбулося катастрофічне зменшення площі територій водно-болотних угідь, степових екосистем, природних лісів.

Подальші втрати біорізноманіття, які прогресували у всьому світі, посприяли ухвалення Сторонами Конвенції про охорону біологічного різноманіття в 2022 році «Куньмінсько-Монреальської глобальної програми збереження біорізноманіття» (Програма), яка зобов'язує зупинити та подолати втрату біорізноманіття до 2030 року. Програма містить довгострокові цілі (до 2050 року) і короткострокові цілі (до 2030 року). Серед вимог виконання короткострокових цілей є охорона 30% суші з найбільш збереженими екосистемами [5].

Виконання цілей Програми для України потребує розробки національної стратегії зі збереження біорізноманіття та збільшення площі природно-заповідного фонду. Однак основним викликом на шляху досягнення стратегічних цілей Програми є значні втрати біорізноманіття, руйнування природних екосистем і заповідних територій внаслідок російської військової агресії проти України.

Бібліографічний список

1. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року (укр) : Міжнародний документ ООН від 05.06.1992.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030#Text (дата звернення 01.04.2024)

2. Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020. *Convention on Biological Diversity*.
URL: https://www.cbd.int/sp/elements (дата звернення 02.04.2024)

3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014. № 385. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#Text (дата звернення: 02.05.2020).

4. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2021 році. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.* URL: https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/Natsdopovid-2021-n.pdf

5. The Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. *Convention on Biological Diversity*. URL: https ://www.cbd.int/conferences/2021-2022/cop-15/documents (дата звернення 02.04.2024)

СТАН ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО УМОВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

О. Д. Зинюк, к. т. н.,
ORCID ID: 0000-0001-7486-9583
Західний науковий центр НАН України і МОН України

Потужним стимулом для інтенсифікації реформування екологічної політики України на сучасних засадах, забезпечення її інтегрованого характеру та підвищення ефективності стала Угода про асоціацію [1], яка окреслила основні сфери співпраці для змін у системі екологічного урядування і стала ключовою для розуміння стратегічної суті екологічних реформ.

Імплементація Глави 6 Угоди [1] зосереджена на наближенні законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. Найбільше досягнення на цей момент – розроблення та затвердження планів імплементації кожної директиви та регламенту [2] – перелік нормотворчих, інституційних, організаційних та координаційних заходів для імплементації.

Зобов’язання щодо розвитку стратегії у сфері навколишнього середовища лежить у площині двох документів – Стратегії національної екологічної політики України [3] та Національного плану дій на її виконання [4].

Проте такі плани виконуються не ретельно, і більшість термінів виконання, встановлених його положеннями, вже пропущені.

На початковому етапі імплементації основна увага зосереджувалась на сфері управління довкіллям та інтеграції екологічної політики в інші галузеві

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

СУЧАСНІ ЕКОВИКЛИКИ. СТРАТЕГІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
присвяченої 25-річчю кафедри екології Львівського НУП

22-23 травня 2024 року

Львів 2024

УДК 502/.504:574
С 91

СУЧАСНІ ЕКОВИКЛИКИ. СТРАТЕГІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 25-річчю кафедри екології Львівського НУП, 22-23 травня 2024 р. Львів-Дубляни : ЛНУП, 2024.

Розглянуто актуальні питання екобезпеки складових довкілля, агроекологічні проблеми сучасності та стратегії Європейського зеленого курсу, ПЗФ та біоресурсів, стратегії відновлення екосистем у повоєнний час, утилізації, рекуперації та рециклінгу відходів, екоосвіти, екотуризму та екорекреації.

Для наукових працівників, фахівців екологів та технологів захисту наколишнього середовища, аспірантів, магістрів і здобувачів вищої освіти.

© Львівський національний університет природокористування, 2024